

Učebné osnovy so vzdelávacím štandardom

Názov predmetu	Dejepis
Škola	Základná škola Kláry Jarunkovej, Kolkáreň 7/12, Podbrezová
Kód a názov ŠVP	ISCED 2
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne vzdelanie
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Dĺžka štúdia	5 rokov

ČASOVÝ ROZSAH VÝUČBY (V HODINÁCH)													
Počet hodín za 5. – 9. ročník		Rozloženie do ročníkov										Spolu	
		piaty		šiesty		siedmy		ôsmy		deviaty			
RUP*	PDH**	týžd.	spolu	týžd.	spolu	týžd.	spolu	týžd.	spolu	týžd.	spolu	týžd.	za štúdium
6	3	1+1	66	1+1	66	1	33	1	33	2+1	99	9	297

RUP* - rámcový učebný plán, **PDH**** - použité disponibilné hodiny

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre dejepis. Vo vyučovacom predmete sa zvyšuje v UP v ŠkVP časová dotácia v piatom a šiestom ročníku o 1 hodinu. Táto vyučovacia hodina sa použije na posilnenie vyučovacieho predmetu dejepis. Na upevňovanie poznatkov a na prezentácie projektových prác žiakov.

Charakteristika predmetu

Dejepis je samostatným predmetom a tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov.

Pomocou vyučovania dejepisu si žiaci postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s vývojom ľudskej spoločnosti najmä z hľadiska aspektu konajúcich osôb, či skupín ľudí a tiež prostredníctvom pohľadov na dôležité formy života spoločnosti v jednotlivých historických obdobiach.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako osobnosti a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Ide o postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov.

Vyučovanie dejepisu vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenstiev. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácii.

Ciele predmetu

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových, medzi predmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom, aby nepristupovali k histórii len ako k uzavretej minulosti, ale aj k rozvíjaniu celej škály kompetencií (spôsobilostí) klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, pomocou ktorých sa cez prizmu prítomnosti pýtajú na minulosť a vytvárajú si tak postupne vlastný názor.

Žiaci nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom čase, nadobudnú spôsobilosť

- orientovať sa v historickom priestore, naučia sa čítať a používať dejepisnú mapu,
- získajú základné vedomosti a spôsobilosti z oblasti vybraných historických udalostí, javov, procesov z národných a svetových dejín, nadobudnú spôsobilosť pochopiť príčiny, priebeh a dôsledky historických udalostí, získajú schopnosti poznávať históriu na základe analýzy primeraných školských historických písomných, obrazových, hmotných a grafických prameňov a sú schopní týmto prameňom klásť primerane adekvátne otázky,
- rozvinú si komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti.
- osvoja si postupne spôsobilosť historickej kultúry ako schopnosti orientovať sa v mnohosti kultúrnych situácií, v ktorých sa stretávame s históriou.

Základné predmetové kompetencie žiaka Žiaci

sa naučia pochopiť a pracovať:

- **s historickým časom**
  - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky
  - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchronne
  - rozpoznať postupne nerovnomernosť historického vývoja
  - využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti
  - orientovať sa v čase a priestore
- **s historickým priestorom**
  - rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor
  - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti priestorovo
  - rozpoznať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti
- **s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním**
  - vymedziť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces, osobnosť
  - popísať jednotlivé historické udalosti, javy, procesy, osobnosti na základe určujúcich znakov
  - rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti

- skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho
- určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
- vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
- rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období
- rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
- **vyhľadávať relevantné informácie**
  - z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných
  - z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok, máp, tabuliek a iných prostriedkov používaných v dejepise
  - z populárno - vedeckej literatúry a historickej beletrie
- **využívať tieto informácie a verifikovať ich hodnoty**
  - vo vyberaní informácií, napríklad z úryvku písomného prameňa, z učebnice, z internetu,
  - v organizovaní informácií, napríklad prostredníctvom poznámok, kľúčových pojmov, pamäťových máp, obrazového materiálu,
  - v porovnávaní informácií, napr. podobnosti a odlišnosti, porovnať staré a nové, čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo,
  - v rozlišovaní a triedení informácií, rozlíšiť fakt, fikciu prostredníctvom karikatúry, legendy, povesti, spomienky,
  - v zaraďovaní informácií, napríklad na časovú priamku historické udalosti do tabuľky, grafu, diagramu,
  - v kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií, napríklad zhodnotením viacerých webových stránok na jednu tému
- **štruktúrovať výsledky, výstupy a potvrdenia vybraného postupu**
  - v zoradení výsledkov, napr. na časovú priamku
  - v rozpoznaní podstatného od nepodstatného, napr. určovaním kľúčových pojmov, zostavovaním pojmov do pamäťovej mapy
  - v integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca prostredníctvom chronologickej tabuľky
  - vo vyhodnocovaní správnosti postupu, napr. overovaním historických faktov

- pri tvorbe súboru vlastných prác, produktov, napríklad obrazového materiálu, plagátu, letáku, nákresu, kresby.

5. ročník

Tematické celky

Človek v premenách času a priestoru

Človek a komunikácia

Vzdelávací štandard

Obsahový štandard	Výkonový štandard
1. ČLOVEK V PREMENÁCH ČASU A P RIESTORU	
<p>minulosť, prítomnosť, budúcnosť deň, mesiac, rok, dátum, letopočet kalendár desaťročie, storočie, tisícročie bydlisko, obec, región, Slovensko rodinný album, fotografia generácia, rodostrom</p> <p>historické pramene (písomné, obrazové, hmotné)</p> <p>múzeum, knižnica, archív, školská kronika mapa</p> <p>vyst'ahovalectvo, prist'ahovalectvo, stretávanie kultúr základné analytické otázky:</p> <p>Kto je autorom prameňa? Kedy bol napísaný prameň? Čo je obsahom prameňa? Komu bol prameň určený? Aký bol zámer autora prameňa?</p>	<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - použiť správne pojmy, ktoré súvisia s tokom času, - zakresliť na časovú priamku časové kategórie od blízkych po vzdialené, - zakresliť na časovú priamku časové kategórie od blízkych po vzdialené týkajúce sa vlastnej rodiny, - preskúmať okolie svojho bydliska, - preskúmať tradície nášho regiónu, - opísať tradície svojej rodiny, - rozpoznať staré od nového, - rozpoznať, čo sa zmenilo za posledný rok jeho života, - rozpoznať, čo sa zmenilo za posledný rok v našom regióne a obci, - vytvoriť rodostrom vlastnej rodiny, - zaznamenať rozprávanie rodinných príslušníkov o minulosti, - rozlíšiť jednotlivé generácie vo svojej rodine, - rozlíšiť jednotlivé druhy historických prameňov, - analyzovať staré fotografie, - vytvoriť historické pramene z najstarších

	<p>predmetov z rodiny,</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhľadať informácie zo školskej kroniky, vytvoriť kroniku triedy - rozpoznať rozdiel medzi zemepisnou a dejepisnou mapou, - vytvoriť vlastnú historickú mapu, - zostaviť obrazový materiál o pohybe ľudí v minulosti a prítomnosti, - uviesť príčiny pohybu obyvateľstva v minulosti a súčasnosti, - pracovať so školskými historickými prameňmi, ktoré približujú danú tematiku.
2. . ČLOVEK A KOMUNIKÁCIA	
<p>jazyk, písmo, kniha, noviny, rozhlas, televízia, internet</p> <p>náboženstvo legendy, mýty, povesti</p> <p>konflikt, vojna, detský vojak, mier, obeť detská práca</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť jednotlivé druhy komunikácie medzi ľuďmi, - rozlíšiť jednotlivé druhy komunikácie medzi ľuďmi v minulosti a súčasnosti, - vytvoriť vlastné písmo - prerozprávať príbeh z minulosti svojho regiónu, - prerozprávať príbeh z minulosti svojej rodiny, - prečítať a prerozprávať povesť viažucu sa k slovenským hradom, - rozlíšiť základné znaky náboženstiev, - identifikovať dôsledky konfliktov a vojen pre človeka a prostredie, v ktorom žije, - zdôvodniť stálu prítomnosť vojen v minulosti a prítomnosti, - opísať život detí počas vojny, - charakterizovať detskú prácu, a novodobé otroctvo, uviesť ich výskyt v súčasnosti, - pracovať so školskými historickými prameňmi, ktoré približujú danú tematiku

Praktické aktivity:

Dejepisná exkurzia: Horehronské múzeum v Brezne

Námety na projektovú prácu :

Kolobeh sviatočných dní - narodeniny, meniny človeka, význam zvykov a tradícií,

Vianoce, Veľká noc,
Rodostrom rodiny

Svetové náboženstvá

Historické pamätihodnosti môjho regiónu - významné stavby: kostol, kaštieľ, zámok, hrad, múzeum, galéria, pamätné tabule, významné osobnosti

6. ročník

Tematické celky

Obrazy pravekého sveta

Obrazy starovekého sveta

Obrazy stredovekého sveta

Vzdelávací štandard

Obsahová časť	Výkonová časť
Obrazy pravekého sveta	
zberač, lovec, roľník	Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov a roľníkov, - vymenovať vývojové stupne človeka, - porovnať výhody a nevýhody kamenných a kovových nástrojov, resp. zbraní, - zdôvodniť oddelenie remeselníkov od roľníkov,
kameň, meď, bronz, železo, oppidum	

	<ul style="list-style-type: none"> - vyhľadať na internete predmety, aké vyrábali ľudia z medi a bronzu v minulosti a súčasnosti, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia
Obrazy starovekého sveta	
<p>riečne civilizácie, deľba práce mestský štát</p> <p>polis, aténska demokracia, olympijské hry republika, cisárstvo,</p> <p>Limes Romanus, judaizmus, kresťanstvo, Biblia islam, Korán</p>	<ul style="list-style-type: none"> - odhaliť vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátov, - ukázať na mape najstaršie ríše staroveku na historickej a súčasnej mape, - vytvoriť turistického sprievodcu po pamiatkach Egypta - rozlíšiť jednotlivé vrstvy spoločnosti v mestskom štáte, - identifikovať poznatky obyvateľov najstarších štátov, ktoré nám slúžia dodnes, - reprodukovať najznámejšie grécke báje a povesti, - vysvetliť prenesený význam spojení z gréckej mytológie, - určiť hlavné znaky aténskej demokracie, - vymedziť hlavné znaky rímskej republiky, - zdôvodniť premenu rímskej republiky na ríšu, - rozpoznať príčiny budovania rímskej hranice pozdĺž Dunaja, - zhromaždiť informácie o prítomnosti Rimanov na našom území, - zhrnúť príčiny zániku Rímskej ríše, - zhodnotiť prínos antickej kultúry pre našu prítomnosť, - zhrnúť počiatky dejín kresťanstva, - vyhľadať znenie 10 božích prikázaní a diskutovať o nich, - zostaviť turistického sprievodcu o divoch starovekého sveta, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.
Obrazy stredovekého sveta	

	- objasniť fungovanie stredovekej
kráľ, léno, vazal, lénny systém, šľachta, duchovenstvo poddaní, mestské obyvateľstvo hrad, dedina, mesto, kláštor, univerzita	spoločnosti na základe vazalských vzťahov, - identifikovať spôsob života a obživy jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti, - vysvetliť fungovanie stredovekého mesta, - zdôvodniť význam kláštora pre hospodárstvo a kultúru, - vyhľadať informácie o najstarších univerzitách v Európe, - vytvoriť projekt o stredovekých mestách a hradoch na Slovensku, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia

Praktické aktivity

- Dejepisná exkurzia – ŽP hutnícke múzeum – keltské hradisko
- **Okruh tém na tvorbu projektov**

Staroveké divy sveta

Rímski cisári

Stredoveké hrady a mestá na Slovensku

7. ročník

Tematické celky

Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline

Slováci v Uhorskom kráľovstve

Obrazy novovekého sveta

Habsburská monarchia na prahu novoveku

Vzdelávací štandard

Obsahový štandard	Výkonový štandard
--------------------------	--------------------------

Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline	
Samova ríša, Franská ríša, Byzantská ríša	Žiak na konci 7. ročníka základnej školy
Veľká Morava byzantská misia	<p>vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť kľúčové udalosti z obdobia Veľkej Moravy, - rozpoznať kultúrny odkaz Veľkej Moravy, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.
Slováci v Uhorskom kráľovstve	
Uhorsko dynastie kolonizácia banské mestá	<ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť kľúčové udalosti stredovekého Uhorska, - rozpoznať mnohonárodnostný charakter Uhorska, - zdôvodniť politický a hospodársky rozmach Uhorska, - vytvoriť turistického sprievodcu po bankých mestách, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.
Obrazy novovekého sveta	
mešťan, humanizmus a renesancia kolónie, kolonializmus remeselník, cech, manufaktúra reformácia, protestant, katolík	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať dôsledky vynálezu kníhtlače na človeka a spoločnosť, - vymedziť hlavné príčiny a dôsledky zámorských objavov, - porovnať proces výroby v cechu a manufaktúre, - zovšeobecniť hlavné myšlienky reformácie, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.

Habsburská monarchia na prahu novovek u	
Moháč, Turci	- rozpoznať hlavné zmeny v Uhorsku
Bratislava Habsburgovci protireformácia	po roku 1526, - vystihnúť spoločné znaky protihabsburských povstaní v Uhorsku, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.

Praktické aktivity

Dejepisná exkurzia – Banské mestá: Banská Bystrica, Banská Štiavnica, práca s dejepisnou mapou, čítanie dejepisnej mapy, tvorba projektu

Okruh tém na tvorbu projektov

Misionári Konštantín a Metod

Gotická cesta, pamiatky, ktoré k nej patria

Banské mestá na Slovensku

8. ročník

Tematické celky:

Na ceste k moderným národom

Moderný slovenský národ

Vzdelávací štandard

Obsahový štandard	Výkonový štandard
Na ceste k moderným národom	

<p>osvietenstvo</p> <p>Veľká francúzska revolúcia</p> <p>Priemyselná revolúcia a modernizácia továreň, podnikateľ, robotník</p>	<p>Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/ dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zhrnúť základné myšlienky osvietenstva - rozpoznať viedenský kongres ako medzník vo vývoji európskych dejín - vystihnúť základné znaky priemyselnej revolúcie, - porovnať proces výroby v cechu, manufaktúre a továrni
<p>národný štát, nacionalizmus</p> <p>militarizácia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť vplyv zjednotených štátov na mocenské pomery v Európe - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia
<p>Moderný slovenský národ</p>	
<p>tereziánske a josefínske reformy</p> <p>spisovný jazyk revolučný rok 1848 -1849 Slovenská národná rada</p> <p>Matica slovenská</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zhodnotiť význam osvietenských reforiem - rozpoznať ciele slovenského národného hnutia - vystihnúť, čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo v postavení Slovákov po revolúcii - opísať vznik Matice slovenskej a jej prínos pre Slovákov

<p>rakúsko – uhorské vyrovnanie</p> <p>modernizácia, industrializácia</p> <p>maďarizácia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - určiť príčiny a dôsledky vyst'ahovalectva z Rakúsko - Uhorska - zhotoviť graf dokumentujúci regióny, z ktorých najviac ľudí emigrovalo - porovnať život v meste a na dedine - zaujať kriticky postoj k maďarizácii - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia
--	--

Praktické aktivity

Námety na tvorbu samostatných projektov

Významné osobnosti dejín druhej polovice 19. a zač. 20.storočia.

Významné udalosti dejín druhej polovice 19. a zač. 20.storočia.

Významné osobnosti a udalosti z regionálnych dejín druhej polovice 19. a začiatku 20. storočia.

Dejepisná exkurzia: Matica slovenská a Národný cintorín v Martine

9. ročník

Tematické celky:

Obrazy prvej svetovej vojny

Európa v medzivojnovom období

Československo v medzivojnovom období

Obrazy druhej svetovej vojny

Slovenský štát

Rozdelený svet

Československo za železnou oponou

Slovensko po roku 1989

Vzdelávací štandard

Obsahový štandard	Výkonový štandard
Obrazy prvej svetovej vojny	
<p>Dohoda, Trojspolok</p> <p>front, zázemie československé légie</p> <p>Parižska mierová konferencia nástupnícke štáty po prvej svetovej vojne</p> <p>Československá republika</p>	<p>Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/ dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - porovnať ciele štátov Dohody a Trojspolku, - identifikovať ciele domáceho a zahraničného odboja, - zdokumentovať pomocou mapy zmeny po zániku Rakúsko – Uhorska, - rozlišovať rôzne typy konfliktov, ich zdroje a im zodpovedajúce postupy pri ich riešení - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.
Európa v medzivojnovom období	
<p>parlamentná demokracia</p> <p>komunizmus, fašizmus, nacizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objasniť základné znaky parlamentnej demokracie, - rozlíšiť demokratický a nedemokratický charakter štátu, - rekonštruovať každodenný život v diktatúrach, - kriticky premýšľať o prijateľnosti použitia násilia v špecifických situáciách, - kriticky premýšľať o prijateľnosti použitia násilia v špecifických situáciách, - identifikovať a zhodnotiť svoje práva, potreby a záujmy (rovnako ako ostatných) a aktívne ich presadzovať a brániť, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia
Československo v medzivojnovom období (1918-1939)	

<p>Česi, Slováci, národnostné menšiny</p> <p>kultúra, spolky, školstvo</p> <p>centralizmus, autonómia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - identifikovať politický systém ČSR - rozpoznať mnohonárodnostný charakter ČSR - porovnať hospodársku situáciu v Čechách a na Slovensku - rozpoznať dôsledky rozbitia ČSR, <ul style="list-style-type: none"> - porozumieť ako sa v dnešnom svete stretávajú kultúry, ako sa navzájom potrebujú, - rešpektovať a oceniť hodnoty, názory, kultúru a históriu ostatných - porozumieť ako sa v dnešnom svete stretávajú kultúry, ako sa navzájom potrebujú, - rešpektovať a oceniť hodnoty, názory, kultúru a históriu ostatných - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia
<p>Obrazy druhej svetovej vojny</p>	
<p>fašistická os</p> <p>protihitlerovská koalícia</p> <p>totálna vojna</p> <p>protifašistický odboj</p> <p>holokaust, koncentračné tábory</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vymedziť kľúčové medzníky druhej svetovej vojny - vyhládať svedectvá o útrapách ľudí na fronte a v zázemí počas druhej svetovej vojny, - spracovať tému holokaust na konkrétnom príbehu, <ul style="list-style-type: none"> - kriticky premýšľať o prijateľnosti použitia násilia v špecifických situáciách, vnímať vlastné práva a práva iných osôb, - pokúsiť sa pochopiť, ako hlboko zločinecký režim vstupoval do životov ľudí./film Lidice, Chlapec v pruhovanom pyžame/ - kriticky premýšľať o prijateľnosti

	<p>použitia násilia v špecifických situáciách, vnímať vlastné práva a práva iných osôb,</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.
Slovenský štát (1939- 1945)	
<p>totalitný režim</p> <p>židovský kódex deportácie židovského obyvateľstva</p> <p>odboj Slovenské národné povstanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - porovnať politický systém na Slovenského štátu s politickým systémom ČSR, - rozpoznať vzťahy medzi Nemeckom a Slovenským štátom, - zhodnotiť hospodársky a kultúrny rozvoj Slovenského štátu - analyzovať dôsledky židovského kódexu - zhodnotiť dôsledky holokaustu <ul style="list-style-type: none"> - kriticky premýšľať o prijateľnosti použitia násilia v špecifických situáciách, vnímať vlastné práva a práva iných osôb, - Individuálne vyhľadávať a triediť informácie, - opísať domáci odboj - zhodnotiť význam SNP, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.
Rozdelený svet	

<p>OSN Superveľmoci: USA, ZSSR</p> <p>železná opona, studená vojna</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať vplyv bipolárneho sveta na každodenný život, - nájsť prejavy odporu obyvateľstva vo východnom bloku,
<p>hospodárske a vojenské bloky hrozba jadrovej vojny dekolonizácia</p> <p>svet ako „globálna dedina“ sloboda a zodpovednosť</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vystihnúť základné medzníky procesu európskej integrácie - diskutovať, argumentovať a formulovať vlastný názor, - porozumieť a zväziť širšie súvislosti svojho konania a rozhodnutí, - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.
<p>Československo za železnou oponou</p>	
<p>Február, politické procesy</p> <p>znárodnenie, kolektivizácia, industrializácia</p> <p>Pražská jar</p> <p>„normalizácia“</p> <p>Charta 77, disident</p> <p>sviečková manifestácia, nežná revolúcia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať dôsledky februárového prevratu v Československu, zdokumentovať prejavy totality, identifikovať premeny vidieka a mesta, spracovať spomienky svedka augustových udalostí, - zistiť konkrétne prejavy normalizácie v každodennom živote, - porozumieť, kedy a kde vzniká v spoločnosti napätie - pristupovať ku konfliktom konštruktívnym spôsobom, posudzovať potreby a záujmy strán a hľadať riešenia/film Jan Palach/ - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.

Slovensko po roku 1989	
<p>parlamentná demokracia</p> <p>rozdelenie Československa, vznik Slovenskej republiky</p> <p>vstup Slovenskej republiky do NATO a Európskej únie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - identifikovať hlavné zmeny v Československu po roku 1989, - určiť príčiny rozdelenia Československej republiky, - rozpoznať podoby spolužitia Čechov a Slovákov v 20. storočí, uviesť výhody a nevýhody voľného pohybu osôb a tovaru v Európskej únii, - pomenovať predchodcov EÚ
	<ul style="list-style-type: none"> - porozumieť príčinám migrácie a utečenectva a mechanizmom, ktoré svet aj Slovensko uplatňujú pri ich riešení <ul style="list-style-type: none"> - porozumieť, čo znamená byť tolerantný, vedieť sa dohodnúť - uvedomiť si požadované, nutné a primerané charakteristiky verejnej činných osôb, - porozumieť príčinám migrácie a utečenectva a mechanizmom, ktoré svet aj Slovensko uplatňujú pri ich riešení - pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia.

ŠkVP je v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Škola využije v 9. ročníku pri tvorbe ŠkVP jednu hodinu z voliteľných (disponibilných) hodín na posilnenie vyučovacieho predmetu dejepis. Vyučovacia hodina bude zameraná na prevenciu všetkých foriem diskriminácie, xenofóbie, antisemitizmu, extrémizmu, rasizmu, radikalizmu a nenávisťných prejavov.

Praktické aktivity

Dejepisná exkurzia: Pamätník SNP v B. Bystrici, Pamätník v Nemeckej

Námety na tvorbu samostatných projektov

Osobnosť M.R. Štefánika

Každodenný život v 2.polovici 20.st.

SNP. Čo rozprávali naši starí rodičia.

Historické medzníky v priebehu formovania EÚ

Metódy a formy práce

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, vekových a osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Z metód vyučovania sa uplatňujú:

- ***motivačné metódy*** na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť
  - motivačné rozprávanie (citové približovanie obsahu učenia)
  - motivačný rozhovor (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov) - motivačný problém (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému)
  - motivačná demonštrácia (vzbudenie záujmu pomocou ukážky)
- ***expozičné metódy*** pri vytváraní nových poznatkov a zručností
  - rozprávanie (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie)
  - rozhovor (komunikácia formou otázok a odpovedí)
  - beseda (riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom)
  - demonštračná metóda (demonštrácia obrazov, modelov, prírodnín) - pozorovanie
  - manipulácia s predmetmi (praktické činnosti, pokusy, experiment, didaktická hra)
  - inštruktáž (vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k pochopeniu slovného a písomného návodu)

- **heuristická metóda** /učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení/
- **projektová metóda** /riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu/
- **praktické aktivity** /samostatná činnosť na základe inštruktáže/
- **práca s knihou a textom** /čítanie s porozumením, spracovanie informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií /
- **aktivizujúce metódy**
  - diskusia (vzájomná výmena názorov, argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia problému)
  - situačná metóda (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov)
  - didaktická hra (seberealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti)
  - kooperatívna vyučovanie (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny)
- **fixačné metódy**
  - metódy opakovania a precvičovania učiva: ústne a písomné opakovanie, opakovanie využitím učebnice a literatúry, domáce úlohy

Do predmetu dejepis bude zahrnutá okrem iných aj prierezová téma **Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra**, ktorá sa vo svojom obsahu zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenska. Jej úlohou je spoznávať významné osobnosti nášho regiónu vynálezcov, dejateľov, spisovateľov, historikov. Navštevovať miestne pamätníky, pamätné izby, múzeá, ako aj galérie, hrady a zámky v najbližšom okolí.

Formy výučby

Vyučovacia hodina

- **hromadná a frontálna výučba** (jeden učiteľ, skupina žiakov rovnakého veku žiaci v priebehu výučby plnia v rovnakom čase rovnaké učebné úlohy),
- **individualizovaná výučba** (žiaci majú možnosť voľby, akým spôsobom budú

pracovať na riešení zadaných úloh),

- **projektová výučba** (žiaci s podporou vyučujúceho musia v skupinách riešiť časti komplexnej úlohy – projektu a navzájom prezentovať výsledky svojej práce),
- **diferencovaná výučba** (žiaci sa zoskupujú do homogénnych skupín podľa určitých kritérií, aby učiteľ mohol lepšie organizovať ich činnosti),
- **skupinová a kooperatívna výučba (trieda sa delí na menšie skupiny podľa druhu činností, obtiažnosti činností, záujmu žiakov, pracovného tempa, schopnosti spolupracovať; učenie organizované v skupine umožňuje venovať zvýšenú pozornosť vzájomnej komunikácii a kooperácii žiakov).**

Exkurzia / Návrhy exkurzií sú len orientačné, je možné podľa aktuálnej situácie, podmienok školy a konkrétnej triedy žiakov ich zmeniť/.

Kritériá hodnotenia. Metódy a prostriedky hodnotenia

Otázky a úlohy, využívané na preverovanie vedomostí môžu byť:

- faktografické a terminologické – čo, kde a kedy sa stalo, udialo, kto, čo kedy urobil.....
- analyticko-syntetické – zamerané na stupeň pochopenia udalosti a procesov
- interpretačné – sú zamerané na analýzu, syntézu, interpretáciu a hodnotenie historických udalostí a procesov na základe prameňov a historickej literatúry Na dejepise sa hodnotia:
- vedomosti a schopnosti
- referáty žiakov
- aktivita žiakov pri práci na hodine
- správnosť a rýchlosť riešenia úloh z učebnice
- práca s poznámkami – obsahová úroveň, výstižnosť, funkčnosť
- prístup k predmetu – nosenie pomôcok na vyučovanie

Metódy hodnotenia - ústne

- písomne

Prostriedky hodnotenia

- ústna odpoveď
- písomné práce

- projektové práce
- referáty

Žiaci sú hodnotení podľa **Metodického pokynu č. 22/2011 s účinnosťou od 1.mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.**

Žiak je z predmetu skúšaný ústne a písomne najmenej dvakrát v polročnom hodnotiacom období.

Priemer znáмок v elektronickej žiackej knižke je počítaný váženým priemerom.

Váha znáмок: ústna odpoveď 2x, kontrolná práca 2x, aktivita 1x, domáca úloha 1x, pracovný list 1x, projektové práce, referáty 1x.

Prospech žiaka v danom predmete sa klasifikuje týmito stupňami:

- 1 – výborný,
- 2 – chválitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Hodnotenie kontrolných prác a testov známku je podľa nasledovného kľúča:

- 100% - 90 % = 1
- 89% - 75% = 2
- 74% - 50% = 3
- 49% - 30% = 4
- 29% - 0% = 5

Učebné zdroje Učebnice:

Učebnica pre 5. ročník: M. Miháliková **Dejepis pre 5.ročník základných škôl,SPN 2009**

Učebnica pre 6.ročník: B. Krasnovský a kol. **Dejepis pre 6. ročník základnej školy a 1.**

ročník gymnázia s osemročným štúdiom

Učebnica pre 7. ročník: **Dejepis pre 7. ročník ročník základnej školy a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom**

Učebnica pre 8.ročník : M. Bednárová a kol. : **Dejepis pre 8. ročník ZŠ a 3. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, 2011** Učebnica pre 9.ročník :

M. Bednárová a kol. : **Dejepis pre 9. ročník ZŠ a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, 2012**

Iná literatúra:

M. Kučera: Slovensko v dobách stredovekých, 1985

D. Kováč : Slovensko na prahu nového veku, 1994

H. Tkadlečková : Svet v dvadsiatom storočí, 2001

D. Kováč :Slovensko v novom storočí, 2003

Dejepis. Metodická príručka pre učiteľov dejepisu 9. ročníka ZŠ, RAABE

Iné zdroje: dejepisný atlas, odborné časopisy (napr. Historická revue, História atď.), životopisné knihy, encyklopédie, kroniky a odborná literatúra, historické mapy, články z časopisov, karikatúry, grafy, obrazy, pohľadnice, fotografie, Wikipedia, Youtube, Virtuálna knižnica

Zborovna.sk – portál pre učiteľov